

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 34
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

De la Baia-mare.

Deschiderea adunării generale a „Asociațiunii”.

Sibiu, 10 August n.

Eri, Duminecă, s'a făcut în Baia-mare deschiderea adunării generale a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, după cum ne vestește o telegramă, în mijlocul unei însuflețiri generale naționale și în prezența unui public numeros și ales românesc. Deschiderea a făcut-o dnul *Parteniu Cosma*, delegatul comitetului central, prin următoarea remarcabilă vorbire:

Onorată adunare generală!

După un deceniu de reculegere, sub absolutismul ce a urmat desființării jugului de iobăgie, care de secolii îl purta poporul nostru, și al privilegiilor de națiuni și religii „recepte”, cari mai bine de 400 ani au degradat la stare de heloți pe Românii din Transilvania, atât ca națiune cât și ca religione, — îndată ce începuse a se ivi pe orizontul patriei noastre o rază de speranță a vieții constituționale, 170 de fruntași români din Transilvania, în frunte cu prelații lor, la 10 Maiu 1860 înaintară o petițiune la guvernul transilvan, ca să le permită „ținerea unei adunări consultătoare în Sibiu” în scopul de a înființa o reuniune reclusă clamată de spiritul timpului, „a cărei chemare să fie lățirea culturii poporului și înaintarea literaturii cu puteri unite”, în sinul poporului român din Transilvania.

Resolvită această cerere din partea Cancelariei aulice transilvane, s'a convocat conferința pe 21 Martie 1861 la Sibiu, unde sub presiunea episcopului Andrei baron de Șaguna s'au redactat primele statute ale „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, aprobate prin preafinala deciziune din 6 Sept. 1861 a Maj. Sale gloriosului nostru Rege Francisc Iosif I.

În puterea acestor statute s'a constituit Asociațiunea noastră în adunarea generală, care a avut loc în Sibiu în zilele 4—7 Novembre 1861.

Cu mândrie admirăm și astăzi — după 42 de ani — entuziasmul cu care fruntașii Românilor transilvăneni au inaugurat Asociațiunea noastră.

Să nu mi-se facă imputări pentru că aici, la periferia românismului din patria noastră, în o localitate, care la înființarea „Asociațiunii” nu aparținea teritoriului ei, voi cita unele părți din cuvântările rostite la primele ei adunări generale, fiind acelea instructive și pentru generațiunea actuală și pentru cele viitoare.

„Se l'ôte” — zice Șaguna în cuvântul de deschidere al conferinței din 21 Martie 1861, — „se p'ôte, că cineva îmi va înfățișa starea cea strălucită a Romanilor vechi și monumentele cele strălucite ale măririi lor, de care țera noastră este plină, și asemănându-o cu starea noastră de astăzi, carea e destul de deplorabilă — va gândi: de ce se întreprindem un lucru mai mare spre cultivarea națională? deo-are este posibil, că va veni un timp barbar, care

lucrările noastre le va nimici și nația o va degrada la sorte de sclăvie. Așa este! căci nime nu p'ôte trage la îndoială, că ceea ce odată s'a întâmplat în lume nu s'ar pute întâmpla mai de multe ori. Totuși eu sum de acea părere, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâni barbare, și o nație liberă se p'ôte lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele morale, precum și valoarea lor rămân pentru toate timpurile neresturnabile, căci acestea sunt mai presus de ori-ce putere silnică și fizică. De ele nu se p'ôte atinge mâna barbarului, furul nu le p'ôte fura, moliile nu le pot mânca. Fiind așadar problema noastră: a înainta literatura, cultura, industria și agricultura națiunii noastre, adică a înainta starea spirituală și materială a poporului nostru, vrem a deștepta prin mijloace naționale facultățile, va să zică cugetările cele senine și serioase în poporul nostru, ca să cunoască ființa și destinația sa și să o știe întrebuița spre tot binele, precum și alte nații fac astăzi acesta, și precum este spiritul cel civilisatoriu al secolului nostru. Darurile lui vor garanta viitorul cel mai ferice al mult cercatei noastre națiuni, și o vor feri de niște lovituri ucigătoare de religia și limba ei. Aceste convingeri mari se ne însuflețesc, dlor, pe noi toți și atunci tare cred, că Cetriul va încorona cu flori de mângăere întreprinderea noastră și va asculta rugăciunea mea, prin care cucerindu-mă il rog, ca să reverse binecuvântarea sa asupra Asociațiunii noastre, căci tot darul deservit de sus vine, de la părintele luminilor”.

Ear' eruditul nostru filolog Timoteiu Cipariu, în memorabilul seu discurs, rostit în adunarea constituantă din 4 Novembre 1861 într'altelastfel ne încurajază:

„Însă din toate aceste ruine providența ni-a conservat încă în aceste dureri cumplite un tezaur neprețuit, care nu ni-l'au putut răpi nici sabia învingătorului, nici cruzimea tiranului ce domnea pe corpurile noastre, nici puterea fizică, nici politica infernală, — un tezaur născut cu noi de la țitele maicei noastre, dulce ca sărutările măicuțelor, când ne aplecau la sinul lor, tezaur mai scump de cât viața, tezaur, care de l'am fi pierdut, de l'am perde, de vom suferi vr'odată, ca cineva cu puterea, au cu înșelăciunea, au cu momele să ni-l răpescă din mâinile noastre, atunci mai bine, mai bine să ne înghită pământul de vii, să ne adunăm la părinții nostri cu acea mângăiere: că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am fi demni de a ne mai numi fiii lor, — *limba românească*”....

„... Nu voiesc a mă întinde mai departe, măcar că multe s'ar mai pute zice și aduce din viața poporului român, ce demostrează invederat, că deșerte sunt toate sperările, iluziunile, visurile, îndeșert toate sofismele și machinațiunile tuturor, cari mai duc și trag sperare, că d'oră-d'oră din român vor pute face alt popor. Un razim naționalității române se implântă astăzi și sperăm că asemeni razime de astăzi și de alte forme se vor implânta și de aci înainte, și mai mult, și mai puternic”.

Și speranța înflăcăratului savant român în mare parte s'a realizat. În scurt timp spiritul deșteptat la înființarea Asociațiunii a creat Asociațiunea națională din Arad, Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, Academia română, Asociațiunea pentru cultura poporului român din Marmăția, mai multe reuniuni de femei române, apoi o mulțime de institute de credit și economii, Reuniuni preoțești, învățătoresci, industriale, comerciale și agronomice — toate cu mențiunea de a înainta dezvoltarea culturală și economică a poporului român, — tot atâtea razimi ai naționalității române din patria noastră.

Din toate reuniunile culturale înființate de poporul român din patria noastră, cea mai vechiă, cea mai generală și — cred că pot afirma fără sfială — cea mai eficace de a contribui la dezvoltarea culturii naționale a poporului român, fără a jigni cât de puțin cultura altor popore din patrie — este Asociațiunea noastră.

Multe și mari au fost și sunt speranțele și pretențiile noastre față de această instituțiune națională.

Și dacă nu s'au putut și nu se pot toate realiza în măsura în care am dorit noi, nu este vina noastră.

Astfel este situațiunea în care am viețuit și viețuim.

Noi suntem un popor sărac, un popor blând, care fără vina noastră am rămas cu secolii înderatul altor popore mai favorizate de sorte, am rămas numai cu credința în Dumnezeu și cu iubirea nemărginită de dulcea noastră limbă.

Noi și astăzi, când scopurile naționale și culturale ale altor popore din patrie se bucură de nemărginit sprijin material și moral, afară de sarcinile publice comune cu toți cetățenii statului, din sărăcia noastră trebuie să creăm și provedem toate instituțiunile noastre culturale și naționale, cum se zice: „de la Vlădică până la opincă”.

Inteligența noastră, care conduce instituțiunile naționale și care aproape singură oferă și mijlocele materiale ale Asociațiunii, într'împrejurările date, cu puține excepțiuni, face tot posibilul, ca scopurile acestei reuniuni să înainteze.

Statutele modificate în 1897 dau posibilitatea, ca activitatea Asociațiunii, care mai înainte era mărginită numai la teritoriul Transilvaniei, să se estindă asupra întreg teritoriului locuit de Români în patria noastră, ca și cea mai neînsemnată comună cel puțin prin o agentură să vină în nex organic cu comitetul central, dau posibilitatea, ca în toate despărțimintele să se înființeze tot felul de instituțiuni și însoțiri folosite pentru popor. Ear' natura ambulantă a adunărilor noastre ne dă posibilitatea, ca inteligența despărțământului să vină în atingere cu poporul și prin graiu viu să l lumineze și însuflețescă pentru scopurile Asociațiunii, identice cu fericirea lui și a patriei.

Dar', firește, toate acestea reclamă lucru intensiv și timp, până când poporul, și mai vârtos poporul românesc, care din firea sa este conservativ și foarte rezervat față de cărturari, își va pricepe interesul seu și însuși va da mână de ajutor inteligenței sale la rea-

lisarea scopurilor culturale ale Asociațiunii.

Nu pot trece cu vederea nici curentul mai recent, pornit mai vârtos în o parte a jurnalisticii noastre, cu privire la activitatea literară a Asociațiunii.

Este adevărat că în titlul Asociațiunii se cuprinde și „literatura română”.

Paragraful 2 al statutelor însă indică modul, în care Reuniunea noastră are să promoveze literatura română, și anume: nu ea are să facă, ci are să încurajeze literatura română, ca un mijloc al culturii poporului: prin inițiere de studii și scrutări, prin editare de publicațiuni literare, științifice și artistice, înființare de biblioteci populare, muzee și alte colecțiuni, acordare de premii și stipendii pentru diferite specialități de știință, arte și industrie, exposițiuni, producțiuni și conferențe publice, înființare, eventual ajutoare de școli și internat, organizare de secțiuni științifice, etc.

Ei bine! Toate acestea sunt puse în lucrare.

Amintesc aci numai importanta edițiune a Enciclopediei române, carea în anul acesta se va termina, Școala civilă de fete cu internat, bibliotecile populare, publicațiunile editate de Asociațiune pentru bibliotecă populară, bursele ce se dau din partea Asociațiunii și pașii întreprinși pentru înființarea muzeului național (Casa națională), care este aproape de realizare.

Asociațiunea și în astăzi privință face totul ce cade în competența organelor sale, într' marginile bugetului. Dar' nu este echitabil să se pretindă, ca însuși comitetul central, care nu este corporațiune literară, ci administrativă — și organele lui, să facă literatura română.

Asta este chemarea și datorința literaților, cari nu se pot comanda, ci ei au să se afirme.

Dar', în fine, această parte a problemei originale a Asociațiunii a trecut în domeniul și competența Academiei române, care dispune de fondurile necesare și are în sinul seu savanți din toate părțile locuite de Români; — pentru că limba și literatura unui popor nu este și nu p'ôte fi mărginită la granițele statelor națiunilor politice.

La 1 August 1867, în ședința de inaugurare a „Societății literare române”, care atunci a primit numele de „Societate academică română”, ear' prin legea din 29 Martie 1879 s'a declarat „Academia română”, — cel mai competent în această materie, membrul academiei Timoteiu Cipariu, în cuvântarea sa de inaugurare a rostit și următoarele cuvinte:

„Până aci limba și naționalitatea ni-a fost încătușată... Pentru eliberarea limbii naționale va îngrijii mai ales chiar această societate literară. Ea va îngrijii, ca limba română să scape de jugul despotismului sub care a gemut de secolii. Ea va îngrijii pentru conservarea unității limbei românești în toate provinciile locuite de Români. Ea îi va reda forma curat națională română, spre a figura cu totă demnitatea întră și lângă surorile ei de origine latină”.

Cerându-vă scusele, domnilor, pentru-că pôte prea mult v'am întreținut cu improspetarea unor reminiscențe istorice, pe cari și înși-vă le cunoșteți. Vă salut, și în calitate de delegat al comitetului central pentru conducerea acestei întruniri — declar deschisă adunarea generală ordinară a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Visita regelui Carol la Ischl.

Cum am fost dat știre în numărul de Sâmbătă, M. Sa regele Carol al României eri și azi a fost oșpe al M. Sale împăratului și rege al nostru Francisc Iosif I. în castelul de la Ischl. În aceeași zi (Duminecă) a sosit la Ischl și ministrul comun de externe, contele Goluchowski, însoțit de baronul Gager, șef de secție în ministerul de externe.

Prezența ministrului de externe la Ischl tocmai pe timpul vizitei regelui României, sigur că pe lângă considerațiunile de curtoisie mai are și alt motiv — politic.

Abdicarea guvernului. Resultatul obstrucțiunii din dieta ungară e abdicarea guvernului. Cum amintisem în numărul de Sâmbătă, ministrul-president Héderváry, în urma consiliului de ministri ținut Mercuri, a plecat la Ischl să refereze M. Sale asupra situațiunii. La Ischl a stat două zile, fiind primit de două-ori în audiență. Ce va fi referat și ce propozițiuni va fi făcut, nu se știe. Sâmbătă după amiază, rețors a casa, a convocat de nou consiliul ministerial, căruia comunicându-i rezultatul audiențelor a făcut propunere pentru abdicarea întregului cabinet, după-ce prin călcarea cuvântului dat din partea fruntașilor partidului kossuthist, că în schimbul concesiunilor cuprinse în programul noului guvern partidul va sista obstrucția, s'a pierdut garanța pentru restabilirea stărilor normale. Consiliul a primit unanim propunerea, rămânând, ca în ședința de azi a dietei ministrul-president să-și anunțe abdicarea.

Hotărîrea Maiestății Sale asupra abdicării guvernului și a formării noului guvern va urma abia pe la jumătatea săptămânii curente.

Cât pentru persoana care va avea să intre în moștenirea cabinetului Héderváry, se fac diferite combinațiuni, între cari organele elementelor evreoliberale fac animată propagandă fostului ministru-president Wekerle, sub care s'a votat căsătoria civilă și neconfesionalismul. La acesta propagandă organul partidului popular — „Alkotmány” — răspunde cu următoarele:

„Wekerle nu ne trebuie, și dacă ar veni Wekerle și în hatîrul lui ar și desarma tovarășia liberală obstrucționistă, firul obstrucției l'ar relua partidul popular, și aliat cu elementele

patriotice cari în casul acesta vor eși din partidul liberal, în cel mai necruțător mod și în cel mai scurt timp ar face pe Wekerle imposibil la cărma guvernului pentru totdeauna, împreună cu aliații sei cu tot”.

Voce croată în chestia mituirilor. „Agramer Tagblatt” din Zagreb, organul de publicitate german al opoziției din dieta croată, ocupându-se cu scandalul mituirilor din dieta ungară, pentru a face cetitorilor sei mai plausibilă ineptia celor cari voiau cu orice-preț să scotă ca autor intelectual al mituirilor pe contele Héderváry, pune față în față rolul opoziției din dieta ungară cu cel al opoziției din dieta croată, cum și situația materială a deputaților. „Alte sunt exigențele în Croația și altele în Ungaria” — zice „A.-Tagblatt”. — „În Croația bătrânul Starcević trăia din 17 florini la lună; Dr. Derencic, unul dintr-acei mai activi membri ai opoziției, abia în zile de sărbătoare și pôte permite luxul de a fuma țigări, dar și atunci numai cube eftine, ear în privința toaletei, pörtă câte cinci ani un pardesiu. Deputatul din dieta ungară însă trebuie să fie cavalier ab ovo, ori îi dă mâna, ori nu-i dă. Deputatul ungar e domn, membru la casină. Contele Héderváry cunoște foarte bine diferența de exigențe între membrii acestor două diete. Douăzeci de ani a fost Ban, a strivit opoziția, a nimicit nenumărate existențe, dar nici-când nu i a trecut prin minte, ca exploatarea referințele materiale ale deputaților croați, să tindă a desarma opoziția și a și validita politica prin mituiri. Dacă Banul în lungul timp de douăzeci ani nici prin gând nu a încercat-o acesta față cu deputații dietei croate, săraci și lipsiți, cum ar pute să și presupună cineva, că s'ar fi pretat să-și încêpă activitatea ministerială în dieta Ungariei prin mituirea opoziției?”

Și o zice acesta organul opoziției croate, pe care — cum însași recunoște, — Héderváry a strivit-o fără milă, deci nu are nici un motiv de a l lua în apărare față de opoziția ungară, afară dör de motivul iubirii de adevăr. Dar opoziția ungară și-a ajuns totuși scopul: a făcut imposibil pe Héderváry în fruntea guvernului, cu toate că nu l'a putut scote vi-novat în chestia mituirilor.

„Asociațiunea” la Baia-mare.

— Raport special. —

Baia-mare, 8 August n.

De mult nu a avut „Asociațiunea” pentru literatura română și cultura poporului român o adunare generală atât de succedă ca cea din anul acesta, ale cărei festivități s'au început astăzi în Baia-mare. Lume multă a sosit la Baia-mare, din toate părțile țerii locuite de Români, lume românească iubitoare de cultură românească și dornică de cultură națională românească. Zelul dezvoltat din partea despărțământului Sătmár-Ugocea, din partea comitetului acestui despărțământ și a diferitelor comitete locale, pentru a da acestor serbări culturale românești splendoră cuvenită,

e vrednică de totă lauda, și răsplata binemeritată afle-și-o toți tocmai în succesul obținut cu aranjarea acestor zile de adevărată sărbătoare națională românească.

Despre cele întemplate astăzi aici, trimit pe sêma cetitorilor acestui ziaru următorul raport:

Comitetul central din Sibiu, din care făcea parte dl Parteniu Cosma, încredințat cu conducerea adunării generale, apoi domni: Dr. Beu, secretariul „Asociațiunii”, Dr. Bologa, Dr. Liviu de Leményi, și cassariul Ioan Vătășan, însoțit de un frumos număr de inteligenți români, preoți și mireni, din Sibiu, Cluj, Dej, Bistrița, Jibău, etc., a sosit în gara din Baia-mare după amiază la orele trei.

Era așteptat la gară de un public românesc imens de mare, inteligință și popor, dame, domnișore, apoi femei și fete din popor.

Când s'a dat jos din tren dl Parteniu Cosma, delegatul comitetului central, urale puternice au izbucnit din toate pepturile stăpânite de curata frățietate și dragoste românească.

Comitetul local formeză semicerc în fața domnului delegat, și domnul Alexiu Pop, preot în Sasari, rostește cu glas pătundătoriu următoarea vorbire de bineventare:

Ilustre Domnule Delegat!

Onorabil Comitet!

În numele inteligenței și a poporului român din Baia-mare și jur, am onore a Vă felicita de bun sosit!

Două decenii trecură, de când orașul nostru avu ferice de a primi în sinul său elita română, cu ocaziunea adunării pentru „fondul de teatru”; încă și astăzi ne este plăcută suvenirea acelor zile frumoase, dar astăzi inimile noastre îndoit se destăteză, de ore-ce atunci a fost la noi numai fiica, însă acum suntem fericiți a saluta în mijlocul nostru pe mama culturii noastre naționale.

Bne ați venit, Domnilor! Acum impliniți dorul nostru ferbinte, de a vedé arborat și în comitatul Sătmár stindardul marel, pe care cu litere neperitoare sunt gravate cuvintele și idealul maestos: „cultura poporului român”.

Da, Domnilor! ați adus acel stindard să l'implântați în secul nostru pământ consfințit de sângele și cenușa părinților, moșilor și strămoșilor nostri.

Priviți în jur la fețele voioase ale fraților și sorișorelor „de un sânge și de un nume”, cari vă întâmpină cu brațele deschise!

Priviți — în timpul petrecerii pe la noi — la maestosa ghirlandă a munților și colinelor seculare, ce împrejură acest ținut, ale căror piscuri, stânci, vălcele și șesuri încântătoare resună de dulcea noastră limbă românească, organul de viață al culturii naționale, prin care trăesc și înfloresc poporele și fără de care umilire și mörte le așteptă pe acest pământ.

Dar nu numai regiunea, ci și în inimile noastre — ale Sătmărenilor — arde focul sacru al idealului național! Căci dör probe clasice au dat Sătmărenii despre iubirea de neam și limba strămoșească.

Și dacă sub presiunea curentului am fost și zăpăciți, asta a provenit din neîncre-

dere; și avem firmă speranță că sosind elită română cu stindardul luminei la noi, aceea neîncredere are să dispară și în locul ei va găsi la mijloc iubirea și stima între frații bastinași ai patriei noastre iubite; ca așa și noi românii, neîmpedecați să putem lucra cu puteri unite la clădirea paladiului maestos a culturii noastre naționale.

Sperăm, că lucrările noastre vor fi încununate de acest rezultat prea dorit.

Sub impresiunea acestor aventate sentimente, primiți încă odată — Ilustre domnule president și Onorat Comitet — felicitările noastre împreună cu căldurósele urale: „Să trăească și să înflórească Astra”!

Păsește acum în fața domnului delegat frumoșa domnișoră Tulia Ternovan, îmbrăcată într'un splendid și încântător costum național, și i predă buchetul frumos al damelor române, pe lângă următoarele cuvinte:

„Când am onorul a vă oferii acest buchet de flori în numele damelor române din Sătmár, vă rog să binevoiți a l'primi ca semn al profundeii noastre stime ce vi-o purtăm. Să trăiți”.

Vine apoi o fetiță din popor, tinera Ioana Serbac, și predă domnului delegat un al doilea buchet, cu următoarele cuvinte:

„Domnilor! Pentru binele și înaintarea poporului român ați venit la noi. Fetele poporului au eșit întru întâmpinarea dvóstre salutându-vă cu cuvintele: Să trăiți la mulți ani”.

După încetarea aclamărilor ia cuvântul dl Parteniu Cosma, care cu părere de rău anunță că presidentul „Asociațiunii”, dl Mocsonyi, din motive de sănătate nu pôte conduce adunarea de est-an a „Asociațiunii”, și e convins, eă însuși dl Mocsonyi va regreta foarte mult că nu s'a putut face părtaș de bucuriile legate de aceste festivități și în special de această frumoșă primire. Tot așa nu a putut participa la adunare nici vice-presidentul „Asociațiunii”, dl Șulău, căruia etatea înaintată nu i permite o călătorie prin părți atât de îndepărtate. Cădând sörtea deci pe dsa, ca pe cel mai vârstnic din comitet, să conducă adunarea din anul acesta, n'are de cât cuvinte de laudă la adresa comitetului despărțământului, pentru pregătirile făcute și pentru activitatea dezvoltată, ca adunării se i-se deo splendoră cu care se începe prin această impunătoare primire făcută comitetului central. Mulțamește comitetului pentru ostenele, și mulțamește damelor române și fetelor din popor pentru buchetele oferite, terminând cu cuvintele: „Am venit cu multă plăcere între dvóstre. Vă mulțămim pentru grandioșă și frumoșă primire ce ni-ați făcut, și vă salutăm frățește, cu bine v'am găsit!”

Urmóză prezentările. La eșirea din gară îmbulzélă mare. Locul din fața gării e plin de trăsuri. Domnul Parteniu Cosma împreună cu directorul despărțământului, protopopul Șuta, iau loc în trăsura cu patru cai a proprietariului de mine Alexiu Pocol din Baia-mare, ear' ceilalți oșpeți în celelalte trăsuri, și imosantul convoiu își face intrarea în oraș. S'au dat jos toți oșpeții la hotelul cel mare, de unde s'au făcut încuartirările în cea

FOIȘORĂ

Dan căpitan de plaiu.

De I. Manliu.

(Urmare).

Gemetele celor ce și dau sufletul, țipetele de desperare ale mamelor și răcnetul vitelor ce fug spre munte de gróza focului mistuitor, toate umplu vėzduhul de o fierbere clo-cotitoare, de un sgomot nedeslușit și îngrozitor. Colo în fund, pe malul Nistrului, stau înșirate mii de corturi, în cari se resfringe zarea roșie a focului. Printre ele se strecoară lungi șiruri de băeți și de fete, de bătrâni și de femei, cari se duc peste Nistru în négra robie, țiriți de Tătari călări, sub loviturile bicelor, precum sunt țirite oiile de lupii sălbatici. Toți sunt desculți și cu capetele góle, toți sunt legați cu mâinile la spate. Cu capetele plecate pe piept, cu lacrimile pe fețele palide și cu desnădejdea în inimă se duc, ca să încêpă o viață plină de ostenelă, de chin și de amărăciune. Sermanii, ei nu vor mai vedé țera lor, nu vor mai avé zile de fericeire! Și pojarul și jaful se lățește mereu, și erva arsă și călcată scóte aburi de sânge cald.

Fundurile văilor și plaiurilor sunt pline de vite, de bătrâni ce pörtă în spinare deodată cu povara bătrâneții, dásagii plini cu avutul ce au putut scăpa în grabă de furia barbarilor; de copii desculți și goli, de femei cu copii în brațe, de fete cu copii mici de mână: toți fug spre ascundătorile munților, cu lacrimile în ochi, cu spaima în óse și cu blăstémul pe buze.

Dan și Ursan rămaseră multă vreme înmărmuriți de trista priveliște. Abia într'un târziu, când sórele se ivi posomorit pe ceriu, dinșii, deșteptați ca dintr'un vis înspăimântător, scot gemete înăbușite și, ridicând armele în sus, strigă într'un glas: „Dómnne, nu le răbda”. „Pe dinșii, Ursane!” mai strigă Dan, „tu din spre apus și eu din spre răsărit!”.

Atunci cu un „Dómnne ajută” năvălesc spre órdele tătarești, ca doi vulturi ce se avēntă din înălțimea ceriului spre prada ochită.

Iată i intrați în grosul taberei dușmane! Un fior de spaimă străbate prin óstea tătarească, precum tómnă târziu vėntul rece trece printre frunzele uscate ale pădurii. Tătările zăpăciți se mișcă de la o margine până la alta: unii fug, alții vin tocmai ca valurile

mării răscolite până în fund de uragan și în-pinse cu furie de vijelie, se isbesc în grămezi mari de stânci și earăși se întorc îndērēt spre mijlocul mării. Ca o turmă de oi învrăjbite de lupi se imprăție Tătarii în toate părțile și nu știu unde se duc și cât de mare e primejdia ce i amenință. Cei ce veniau în ajutor nu pot afla nimic de la cei ce fugiau, și apucați de curentul fugarilor fugiau și dinșii. Ursan cu brațul lui puternic isbește gróznicul buzdugan și înainte și în dreapta și în stânga cu iuțela fulgerului, și sub trăsnetul buzduganului sbóră tigvele Tătarilor în mii de băcăți și o plóe de creeri și de sânge stropește glótele până la marginile taberei. El înainta voinicește în grosul tătărimii: grămezi de leșuri schilodite, de picioré și brațe frēnte lasă în urmă-i de o parte și de alta.

O ulicioră lungă și largă se deschide în urma lui, întocmai precum în urma viforului marea grămădește munții de valuri, lăsând să se vadă în mijloc o deschidătură mare până în fund. Calul său, vitez tovarăș, strivește sub picioréle sale pe cei ce cad în învălmășală. Urletele și gemetele de gróză și de durere, țipetele celor ce luptă cu mórtea umplu vėzduhul de un sgomot îngrozitor. Pare-că de pe pământ se ridică o grea fur-

tună cu grindină și vijelie, cu tunete și trăsnete necontentite și amenință ceriul cu nimiceire. Iată-l acum ajuns cătră mijlocul glótelor! O învălmășală nespúșă se face de odată: puhoiul tătareesc, care fugea de gróza lui Ursan, se opreste de odată și ca un puternic val isbit îndērēt de cóstele de stâncă se re-varșă îndērēt spre Ursan.

Stânca de care se isbiră Tătarii era Dan.

Din vėrful colnicului se repezise Dan de odată cu Ursan și isbi pe dușmanii despre răsărit. Și cu cât mai mult înainta, cu atât mai întinerit se simția, puterile i creșteau ca prin minune, și cu puterile de odată îi creștea și furia. Astfel în timpul ernii o stâncă se prăbușește din vėrful muntelui și înfășurându-se în zăpadă, mărimea și repețiciunea ei crește cu cât se rostogolește mai în vale, până când se prefăce într'un bulgăr uriaș, care desrădăcinéază și răstórnă copacii bătrâni, rupe stânci și bucăți năpraznice de pământ, și cu mare detunătură le isbește în grămadă la pótele muntelui. El în-virtește paloșul cu puterea și cu iscusința unui tiner voinic, și lasă în urmă două rinduri lungi de moviłos de trupuri fără capete, de capete și brațe fără de trupuri.

(Va urma).

mai bună ordine. Notez, că mulți oșpeți sunt încuartați la familii ungurești, ceea ce formează o împrejurare vrednică de amintire și de laudă.

Dintre frunzașii mai de seamă ai nămolului nostru, sosiți aici, notez pe următorii: George Pop de Băsești, Dr. Vasile Lucaciu, Andrei Cosma, Dr. Nestor Oprea, Paul Rotariu, T. Bulc, Dr. Aurel Isac, Dr. Nicolae Vecerde, Dr. Demetriu Florescu, Dr. Vălean, Dr. Branice, Dr. Jurca, Alexiu Onițu, Dr. Tripon, Gr. Pletos, Dr. Coriolan Pop, etc.

Presa e bine reprezentată. Au trimis speciali: „Telegr. Român”, „Gaz. Transilvaniei”, „Libertatea Poporului”, „Drapelul”, „Revista Bistriței” și „Vremea” din București.

Până spre seară s-au făcut primblări prin oraș și excursiuni în admirabilul parc al orașului. La orele opt apoi s'a început seara de cunoștință. Mesele au fost întinse în spațioasă curte a hotelului mare, care a fost totuși prea mică pentru a putea adăposti întreaga românie sosită la Baia-mare. S-au rostit două toaste, primul ridicat din partea dlui Alexiu Pocol în sănătatea oșpeților primiți cu brațele deschise din partea Românilor din aceste părți, și altul al dlui Dr. Vecerde, care în numele oșpeților sosiți a mulțumit pentru buna și românească primire.

Sub decursul cinei, care a durat până câtră miezul nopții, un tarat de lăutari a cântat doine frumoase românești. De remarcat: frumoasă cunună de dame române, și o pleiadă de tineri români, sprinteni și prevenitori.

În timpul cinei amabila doamnă Pocol a făcut onorurile pe la toate mesele.

Chestiuni școlare.

Convocare

la a XIII. adunare generală a Reuniunii învățătorilor români de la școlile populare confesionale ort. din protopopiatele aradane I—VII. ce se va ține în sala seminarului de cecan din Arad, Mercuri și Joi în 6/19 și 7/20 August a. c. conform următoare:

Program:

Ziua primă. Ședința I.

1. La 9 ore a. m. asistare la sânta liturgie împreună cu chemarea duhului sânt.
2. Adunare la locul destinat și constatarea prezențelor.
3. Emiterea unei comisiuni pentru învătarea P. S. dlui Episcop.
4. Bineventarea înaltului prelat, a oșpeților și deschiderea adunării generale.
5. Presentarea rapoartelor și alegerea comisiunilor cenzurătoare.
6. „Metodul fonomic”, disertațiune de Traian Givulescu.

Ședința a II.

7. „Armonia între familie și școală”, disert. de Ilie Cristea.
8. „Prelegere practică din Gramatică”, de Iuliu Groșorean.
9. „Lucrul provenit dină la poporul nostru”, disert. de Ioan Vancu.
10. „Însemnătatea prelegerilor populare”, disert. de Teodor Cherechian.

Ziua a doua. Ședința a III.

11. Raportul general al comitetului și rapoartele funcționarilor.
12. Referada comisiunilor.
13. Propuneri și interpelări.
14. Fixarea timpului și locului pentru adunarea generală viitoare.
15. Restaurarea pe noul period de trei ani 1903—1906.
16. Alegerea comisiunii autentificatoare.
17. Încheierea adunării generale.

Arad, din ședința comitetului, ținută la 5 August st. n. 1903.

Iosif Moldovan
vice-president.

Georgiu Popoviciu.
secretariu II.

Cu 1 Iulie st. v. s'a deschis nou abonament la ziarul nostru, pe jumătatea a doua de an, cu prețurile indicate în fruntea foii, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foicei noastre. Rugăm totodată pe vechii nostri abonați să recomande spre abonare ziarul nostru în cercurile cunoștințelor lor. Abonații în întârziere cu abonamentul pentru trecut sunt rugați a-l achita cu grabire.

Pentru catedrală.

Învățătorii din tractul Alba-Iulia au subscris la colecta pentru zidirea catedralei sumele următoare:

1. Petru Varvara (Poiana)	cor. 100
2. Alexandru Patachi (Mihalț)	„ 100
3. Victor Ciora (Geogiul-de-sus)	„ 100
4. Iuliu Moldovan, înv. pens., primariu (Totoiu)	„ 100
5. Ioan Bucur (Limba)	„ 100
6. Teodor Bogdan (Totoiu)	„ 60
7. Alexandru Frâncu (Cetea)	„ 60
8. Iulian Anghel (Cricău)	„ 60
9. Vasile Murgău (Tibru)	„ 60
10. Iuliu Roșca (Alba-Iulia, oraș)	„ 60
11. Nicolae Cirlea (Gârbova-de-sus)	„ 50
12. Ioan Stan (Cetea)	„ 50
13. Zaharie Albu (Stremți)	„ 30
14. Ioan Rusan (Inuri)	„ 30
15. George Blaga (Acmariu)	„ 30
16. Ioan Barbu (Tăuți)	„ 30
17. Anghel Luca (Ampoia)	„ 30
18. Augustin Comes (Orda-de-jos)	„ 30
19. Nichifor Borza (Bucur-dea-vin)	„ 30
20. Dionisie Popescu (Ighiel)	„ 30

Computele acestea la ofertele subscrise mai înainte, suma întrăgă a ofertelor subscrise până acum din partea preoției și învățătorimii noastre din tractul Alba-Iulia se urcă la cifra de 5496 corone.

NOUȚĂȚI

Protestăm! „Fôia Diecesană” dto 27 Iulie v. (nr. 30) scrie la „Varietăți” următoarele: „Pentru primirea la cursurile teologice în Seminarul „Andreian” al archidiecesei, au intrat la Consistoriul archidiececan 30 cereri de la tineri cu 8 clase gimnaziale, dar fără examen de maturitate. Așa aflăm din „Telegraful Român”. — Atâtă spune fôia diecesei Caransebeșului, al cărei redactor responsabil e Dr. Petru Barbu. Protestăm responsabil acestei mistificări a celor ce noi am scris privitor la cererile intrate pentru primirea la cursul teologic, vină ea din cine știe ce rea voință, ori din buimăceala autorului ei. Iată ce am scris noi în această chestie în nr. 81 al „Telegrafului Român”:

„Vineri (31 Iulie st. n.) s'a încheiat termenul pentru subțernerea cererilor de primirea la cursurile de teologie la seminarul „Andreian” al archidiecesei noastre. După-cum suntem informați, au intrat în acest scop 30 cereri de la tineri cu testimoniu de maturitate și 7 cereri de la tineri absolvenți de 8 clase gimnaziale, dar fără examen de maturitate. Numărul regulamentar fiind 30 pentru un curs, înregistrătur cu bucurie, că de astădată numărul acesta e plinit întreg cu aspiranți maturi-sanți”.

Protestăm deci contra mistificării, mai ales că are aerul ca și cum ar voi să presinte seminarul archidiecesei noastre ca stând pe nivel așa de inferior, în cât nici un tiner cu esamen de maturitate nu l'îi e demn spre a dori să fie primit la cursurile lui.

Din fôia oficială a comitatului Sibiu (nr. 6 dto 6 August). În Gusterița încetând bôla de unguri și de gură, sub nr. 7326 dto 4 August vice-comitele a sistat carantina ce fusese decretată pentru Gusterița și Sibiu. Tot-odată (sub același număr) a conces ținerea tîrgurilor de vite, atât a celor săptămânale cât și a celor de țară, pentru întreg teritoriul comit. Sibiu. — În Slimnic încetând bôla de gură și de unguri, sub nr. 7225 această comună și cele din raionul ei au fost absolvate de sub carantină. — În Șinca-vechiă a încetat ciurma rimătorilor (Publicațiune din fôia oficială a comitatului Făgăraș). — În 26 August comuna Holman vinde prin licitațiune publică 6080 fire de stejar în grosime de 18—112 cm. diametru, acomodate și pentru scopuri industriale. Prețul de strigare 49506 corone. — În 16 August comuna Veștem dă în arandă, prin licitațiune publică, dreptul de vînat pe timpul din 1 Ianuarie 1904 până la 31 Decembrie 1909. Prețul de strigare 100 corone. — În 16 August se va da în arandă, prin licitațiune publică, hotarul comunei Tălmăciu pentru a fi întrebuit ca pășunat de oi, în tîmna anului curent și în primăvara și tîmna anului 1904. — În 24 Iulie au fost aflate în hotarul comunei Racovița două bivolițe pripășite (în vîrstă de 4 și 5 ani).

Inscrierile la cursul administrativ (pentru calificarea aspiranților de notari) la cursul din Cluj se încep în 26 August și vor ține până în 31 August. Înștiințările pentru primirea pot fi făcute în scris ori verbal, până la 31 August. Vor fi primiți 40 aspiranți, cari se fi absolvat 8 clase gimnaziale ori reale, ori vr'o școală civilă ori institut militar de rang egal cu gimnaziul ori școala reală superioară, se fi fost aplicat cel puțin un an de zile în vr'o cancelarie notarială (cercuală, comunală ori la oraș) ca vice-notariu, notariu-adjunct, ori scriitoriu, ceea ce trebuie dovedit prin atestat scriere de vice-comite a ștutiei în graiul și scriere limba oficială a statului, și în fine: se aibă viață nepătată. Didactul e 20 corone pe semestru. Ascultătorii săraci pot obține scutire de didactul. Cursul din Cluj e împreunat cu internat, în care pentru taxă de 40 corone la lună internistul capătă: locuință (fără haine de pat), încălzit, luminat, dejun, prânz și cină, și uscare gratuită de biblioteca internatului. Ascultătorii săraci, dar diligenți, cu începere de la 1 Octobrie pot obține favorul de a beneficia de toate acestea gratuit, ori pentru jumătate din taxa normală.

Ce va mai fi și acesta? „Miskolezi Napló” spune că mulți oficeri în rezervă au fost somați pe cale telegrafică, să se presinte la trupe la deprinderea de arme. Asemenea și sub-oficerii și chiar și soldații de rînd, punându-li-se termen de 24 ore de la primirea telegramelor.

Să plătim aruncurile. Sub nr. 7250 dto 1 August vice-comitele comitatului Sibiu a dat ordin circular tuturor organelor de a căror competență se ține incassarea dărilor, ca numai de cât se iee dispozițiuni pentru incassarea aruncurilor (a dărilor comitantes și a celor de drum) scadente în 15 August, de-ore-ce asupra acestora starea de „ex-lex” a țerii nu are nici o înfrînătură. Cum în amintit circularul vice-comitei pune în vedere organelor respective retrasiuni aspre, dacă nu și vor împlini datorința, contribuții să caute a și plăti aruncurile, ca să evite neplăcerile și cheltuielile impunate cu incassarea prin ex-utie. Darea erarială nu sunt dator să o plătiască, până-ce budgeta va vor vota guvernului indemnizare bugetară. Vor lucra însă în interesul și spre ușurarea lor proprie contribuții cari — dându-le mîna — vor plăti câte ceva și din darea erarială, pentru-ca la timpul seu, când va înceta starea de „ex-lex”, se nu fie îngreunați cu plătierea de-odată a sumei întregi.

Circulațiunea trenurilor între Sibiu și Ocna, pentru sezonul de scaldă (până la 15 Septembrie) e următoarea: **Placă din Sibiu** 1. Trenul nr. 7305 la 7 ore 20 m. dimineață, 2. trenul nr. 7313 la 3 ore după amiază, 3. trenul nr. 7315 la 5 ore 30 minute după amiază. **Placă din Ocna spre Sibiu** 1. trenul nr. 7306 la 7 ore 58 m. dim., 2. trenul nr. 7314 la 3 ore 40 m. după amiază, 3. trenul nr. 7316 la 7 ore seara.

Ziariul „Astra”. Comitetul arangiator al festivităților de la Baia-mare din prilejul adunării generale a Asociațiunii a publicat și o fôie volantă subtitlul: „Astra, suvenir de la adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. Are format folio (cam ca al „Familiei”), nr. 1 dto 8 August, în mărime de 8 pagine, conține următoarele: convocarea adunării generale; „Suntem în sîrbători”, articol de bineventarea oșpeților; programul festivităților; „Ospitalitatea și gentileta compatrioților nostri magiari” (ca echou la afabilitatea lor care primarii orașului și alte familii magiare au promis comitetului arangiator sprigin la încuartașirea oșpeților, etc.); „Avis” al comitetului arangiator asupra programului festivităților, și raport despre sosirea comitetului central și altor oșpeți și despre seara de cunoștință. „Astra” e tipărită în tipografia Nanasy din Baia-mare; editor al ei e Alexiu Pocol, ear' redactor responsabil Constantin Lucaciu.

Prognostic pentru August. Pentru zilele din 11 până în 15 August meteorologul Falb profetește timp uscat, cu temperatură sub gradul normal. Furtuni posibil se nu fie pe nicăieri în zilele acestea. Vor fi însă zile viroforose și cu ploii abundante zilele din 16—21 August, în cari temperatura va fi la început în creștere, apoi scade earăși.

Ucigași — retour la Sîrbia. Din Varșovia se raportă următoarele: Oficerii numiți adjutanți pe lângă copiii regelui Sîrbiei au fost opriți la granița rusă și nu li-s'a permis să intre în țară, pe motiv că au fost părtași la asasinarea părechi regale sîrbești. Unul dintre ei, locotenentul Antici, a pîșcat în regina Draga, ear' celalalt, locotenentul Jivcovi, a deschis ucigașilor poartă palatului regal. Consulul rusesc din Belgrad li-a fost denegat vidimarea pasportului, ear' în lipsa vidimării autoritățile de la graniță nu li-au permis trecerea.

Sanatoriu de tuberculoși în Geogiul. Zilele trecute o comisiune emisă de guvern sub conducerea comisariului guvernial Dr. Axmann Béla a fost la Geogiul-de-jos (comitatul Hunedorei), ca să caute loc potrivit pentru clădirea unui sanatoriu pe seama bolnavilor de tuberculoză. Comisiunea a și ales deja locul și a făcut și preliminarul de spese pentru clădirea sanatoriului, cari sunt contemplate în sumă de 750.000 corone. Sanatoriul va fi clădit și susținut din vistieria statului, și dacă nu se vor ivi pedeci neprevăzute, lucrările de clădire se vor începe încă în cursul toamnei, așa că la anul viitoriu umantara instituțiune se pôtă fi dată destinațiunii.

Șapte sute de ômeni — înecați. Orașul Ci fu (în China) sîptămîna trecută a fost inundat în urma unei ploii torrențiale așa de cumplit, căt valurile precipitate de pe cîste au prăvălit mulțime de case și au răpit cu sine toate podurile și tot ce prindeau în calea lor. Șapte sute de ômeni s'au înecat, ear' preste 2000 au rămas cerșitori, nimicindu-le apa întreg bunul și averea.

Îngropată de viu. Într'o comună din apropierea orașului Nowo-Tserkavsk din Rusia a murit nevasta unui proprietariu. Ne-fiind nici un medic în comună, bărbatul a rugat pe preotul să îngrope imediat pe decedată. Așa s'a și întîmplat. Mai târziu însă bărbatul începu să i-se ivescă bănuiala, că nevasta lui a murit numai la aparență. Se puse deci și desgroapă pe nevasta în prezența preotului și mai multor ômeni din comună. O grôză nespusă cuprinsă pe cei prezenți. Tabloul era înfricoșat. Carnea femeii îngropate era la mîni sfîșiată până la os, ochii erau eșiți din orbite și mînunchiuri întregi din pîrlul capului erau cu rădăcini cu tot în mîinile nefericitei. Era evident că nevasta a fost îngropată de viu, ear' în sicriu și-a venit în fire și a început o lupă îngrozitoare cu mîrtea, până ce a trebuit să moră din lipsă de aer. (Drapelul)

Nu există mijloc vindecătoriu contra durerii de cap și de dinți ca crucea după electro-magnetică nr. 86,967 R. B. Invenția dlui Albert Müller (Budapesta V, Vădăzutea 42/V). Acesta o dovedește și epistola următoare: „Stimate dle Müller! Fi bun și trimite-mi pe seama mea o astfel de cruce, de care eu o lună înainte am comandat pentru soția mea. Acesta a avut un așa minunat efect, că durerea de dinți și de cap, de care suferia mai mult de un an, acum i-a trecut de tot. Zilnic vin la mine curioși să se convingă despre efectul minunat al crucii. Te rog deci de nou de a trimite și pe seama mea o cruce, de-ore-ce sufer de aceleași dureri, de cari a suferit soția mea. Sper că și pe mine mă va vindeca. Cu distinsă stimă, Holzschuh Sándor (Bars Bukin).”

Posta redacțiunii.

„Un oșpe”. Ne raportezi dto 8 August despre o alegere de învățătoriu efectuată în 19 Iulie, deci abia la patru săptămîni după alegere. Nu se publică!

Posta ultimă.

Adunarea „Asociațiunii”.

Baia-mare, 10 August la 10 ore 5 m.

Deschiderea adunării generale a „Asociațiunii” s'a făcut eri în prezența unui public fôrte numeros și în mare entusiasm. Discursul de deschidere al dlui P. Cosma a fost primit cu aplause și aclamări generale. I-a răspuns protopopul Șuta. După acesta George Pop de Băsești salută adunarea în numele „societății pentru crearea unui fond de teatru român”. Se dă apoi cetire telegramelor dlui A. Mocsonyi, trimisă din Gmunden și primită cu entusiasm aplause.

La 1½ ore s'a început banchetul, la care au luat parte trei sute de persoane. A fost impunător. S'au rostit numeroase toaste frumoase și binesimțite.

La 8 ore seara concertul, cu succes splendid. În decursul acestuia plebea patriotică a făcut demonstrațiuni de stradă, dar' fără urmări mai grave.

Astăzi va fi ședința a doua și balul.

Nr. 287 1903.

[184] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de **învățătoriu** de la școala rom. gr. or. din parochia Jibert, tractul protopresbiterial Cohalm, se descrie concurs cu termen de 30 zile în urma venerabilei ordinațiuni consistoriale cu nr. 7235 școl., din oficiu.

Emolumentele: 400 cor. de la popor, și 200 cor. de la stat.

Reflectanții se 'și așternă petițiunile în regulă la oficiul protopresbiterial concernent. Cohalm, în 23 Iulie, 1903.

Nicolae D. Mircea
protopop.

Nr. 599/1903

[183] 1—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învățători** de la școlile noastre confesionale gr. or. române din mai jos însemnatele comune în protopresbiteratul gr. or. Avrig, se descrie prin această concurs cu termenul până la **15/28 August 1903**.

1. **Glâmboca**, un post, cu salariu anual de 600 corone, și anume: 440 cor. din ajutorul de la stat, și 160 cor. din alodiul comunal; cuartir natural și lemnele necesare pentru foc.

2. **Sebeșul inferior**, postul de al treilea învățătoriu, cu salariu anual de 600 cor., cuartir și 4 stângini de lemne.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi se 'și așternă cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare la subscrisul oficiu protopresbiterial gr. or. al Avrigului în Avrig (posta Avrig, Felek, Szabvármegye) până la termenul sus indicat.

Avrig, 25 Iulie, 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Avrig.
Ioan Căndea
protopresb.

[185] 1—1

Licitațiune minuendă.

Pe baza ordinului Preavener. Consistoriu archidiececan dto 9/22 Maiu a. c. nr. 4959 Epitr. se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende **edificarea zidului cimiteriului** bisericească al parochiei noastre gr. or. din loc precum și a unei capele.

Licitațiunea se va ține în **6/19 August** a. c. la ora 1 p. m. în edificiul școlii române gr. or. din loc.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea în cancelaria oficiului parochial român gr. or. din loc.

Boița, în 10 August n. 1903.

Oficiul parochial român gr. or.

Ioan Druhora
paroch gr. or.

Concurs

Pentru ocuparea postului vacant de **învățătoriu** din comuna Ghimbav, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

- salariu anual 600 cor.;
- 60 corone pentru instruirea școlarilor în cântări, formând cor cel puțin în două voci;
- trei (3) jughere catastrale pământ în folosință pe fie-care an socotit în dreptul de cuncuenal;

Alesul va avea să conducă școlarii Duminecă și sârbătoreala la biserică și să cânte cu ei. Învățătorii, cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretențiuni și la cuncuenale, după anii serviți în alte comune, au a 'și espune acele pretențiuni în petiție, pentru-ca comuna să se știe orienta la alegere.

Cererile de concurs sunt a se așterne în termenul fixat la oficiul protopresbiterial al Branului, în Zernești.

Oficiul protopresbiterial Bran în conțelegere cu comitetul parochial.

[153] 3—3

Ioan Dan
adm. protopresb.

Nr. 114 1903.

[158] 2—3

Concurs

Pe baza ordinului consistorial dto 18 Iunie 1903 nr. 6127 B. pentru ocuparea postului de **capelan** lângă neputinciosul paroch **George Achim Popa** din **Lisa**, protopresbiteratul Făgărașului, se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele parochiale fasonate în tabela B. pentru întregirea venitelor preoțești de la stat.

Doritorii de a ocupa acest post au a 'și așterne suplicile lor instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat.

Făgăraș, în 10 Iulie 1903.

În conțelegere cu comitetul parochial:

Iuliu Dan
protopresb.

Nr. 378 1903.

[151] 3—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învățători** din comunele numite mai jos, protopresbiteratul Hunedóra, se descrie prin această concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hunedóra**, cu salariu învățătoresc de 600 cor. și 200 cor. remunerație pentru cantorat și pentru reînființarea și conducerea corului, la oaltă 800 cor., și anume: din repartițiunea de 5% după darea credincioșilor bisericești noastre și din alte contribuiri benevole pentru acest scop.

2. **Alun** cu filia **Bunila**, cu salariu anual de 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir și lemnele trebuincioase.

3. **Batiz**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir în edificiul școlii și 2 orgii de lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

4. **Runcul-mare** (filie la Socet) cu salariu anual de 600 cor. din repartiție de la popor, cuartir și lemnele trebuincioase.

De la reflectanții la aceste posturi se cere, să se presinte înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătore la biserică unde au concurat, spre a 'și arăta desteritatea în cântări și tipic, și pentru luarea de informațiuni despre modul de plătire a salariului, obligați fiind învățătorii să cânte în strună și să instrueze și școlarii în cântări.

Concurenții au a 'și așterne suplicile lor, instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial până la termenul sus indicat.

Hunedóra, la 5/18 Iulie 1903.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Hunedóra, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Avram P. Pecurariu
protopresbiter.

[179] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza deciziei Venerabilului Consistoriu archidiececan dto 3/16 Maiu a. c. nr. 4489 Ep. și a deciziei oficiului protopretorial dto 3 Iunie a. c. nr. 4781/1903 prin această se publică licitațiune minuendă publică pe ziua de 3/16 August a. c. pentru **zidirea casei parochiale** române gr. or. din comuna Turnișor, cu prețul strigării de 5600 cor., care se va ține în localul școlii din loc.

Condițiunile de licitare și planul cu preliminarul de spese se pot vedea în fie-care zi în localul școlii numite.

Turnișor, în 22 Iulie (4 August) 1903.

Comitetul parochial gr. or.

Nr. 342 1903

[149] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor vacante de **învățători** de la școlile mai jos însemnate din protopresbiteratul gr. or. român Zarand, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hertegani**, salariu anual 600 cor., 3 stângini de lemne, din cari se încălzește și școala, cuartir liber în localul școlii și grădina de legumi.

Alesul va fi obligat a instrui elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei în sânta biserică; a ține școala de repetițiune cu elevii de 12—15 ani.

Preferiții vor fi, cari vor fi în stare a forma cor bisericesc. Aspiranții vor avea a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătore în biserică, spre a 'și arăta desteritatea în cant și tipic bisericesc.

2. **Sesuri**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Valea-Brad**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

4. **Ribiciora-de-jos și de-sus**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

5. **Luncuul-de-jos**, salariu anual 600 cor., cuartir și lemne.

6. **Buceș**, salariu anual 500 cor. din repartițiune și 100 cor. venit de la biserică, de la înmormântări, boboteză ș. a. Cuartir liber și lemnele trebuincioase de încălzit.

Aspiranții la aceste posturi, au să 'și așternă cererile lor instruite conform normelor din vigoare, subscrisului oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat, și cari pe lângă salariul din concurs ar mai face pretențiuni și la cuncuenale, după anii de serviciu în alte comune, au a 'și espune aceste pretențiuni, pentru-ca comunele să se potă orienta la alegere.

Oficiul protopresbiterial gr. or. român Zarand.

Brad, în 5 Iulie 1903.

În absența protopresb. **Vasile Damian**:

Georgiu Păreș
adm. prot.

Nr. 343 1903.

[162] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor vacante de **învățători** în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Deva, prin această se descrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Dialul-mare** cu filia **Grnelaci**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

2. **Nevoș**, cu salariu 600 cor., cuartir și lemne.

3. **Rapoltul-mic**, cu salariu de 600 cor. din care de la popor 480 cor., ear' întregire de la stat 120 cor., cuartir și lemne.

4. **Sânt-Andreș** cu filiile **Sânt-Tohalma** și **Seulesci**, școala centrală în Sânt-Andreș, cu salariu de 600 cor., cuartir cu grădina și lemne.

5. **Uroi** cu filia **Cărpeneș**, cu salariu de 600 cor. de la popor și din ajutoriu de stat, cuartir și lemne.

Reflectanții la aceste posturi au să țină strana în Dumineci și sârbători cu elevii.

Cuncuenalele nu se dau pe anii prestați în alte comune.

Cererile instruite conform normelor în vigoare au să fie înaintate subscrisului oficiu în termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiterial al tractului Deva, în conțelegere cu comitetele parochiale concernente.

Deva, la 5/18 Iulie 1903.

G. Romanul
protopresbiter.

Concurs

Pentru ocuparea postului nou înființat de **învățător** pe lângă școala centrală română gr. or. din **Bran**, pe baza încuviințării Preavenerabilului Consistoriu archidiececan dto 19 Iunie 1903 Nr. 6233 Școl., se descrie concurs cu termen de 30 zile, de la prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu anual 600 cor., plătiți în rate lunare anticipative din fondul central al bisericelor brăne.

2. Cuartir în natură, eventual 80 cor.

3. 4 (patru) stângini de lemne, din cari este a se încălzi și sala de învățământ.

Învățătorii cari pe lângă plata din concurs, ar mai face pretențiuni și la cuncuenale, după anii serviți în alte comune, au a 'și espune acele pretențiuni în petițiile lor de concurs, pentru ca comuna bisericească, să se știe orienta la alegere.

Învățătorii are a propune pe lângă obiectele de învățământ și lucrul de mână.

Cererile instruite în sensul legilor în vigoare au a se așterne în termenul sus indicat oficiului protopresbiterial al tractului Bran, în Zernești (u. p. Zernest).

Bran, în 3 Iulie 1903.

Eforia școlii rom. gr. or. centrale din Brad.

George Babeș
paroch, presid. eforiei.

George Enescu
paroch, episcop cassariu.

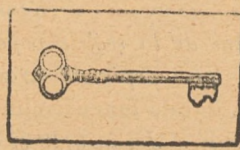
Vidi:

Ioan Dan
adm. prot.

Săpun cu ruda.

Marca:

„cerb“ sau „cheie“

Săpunul cel mai bun, mai spornic și prin urmare cel mai efin.

[4] 16—17

Se capătă pretutindenea.

Pentru pacienții de stomach!

Tuturor cari în urma răcelii ori a prea marelui împovărări a stomacului sau prin cunsumarea de mâncări greu de mistuit prea reci ori prea calde sau prin un traiu negreșit și-au contras bôle de stomach, precum:

Catar de stomach, Sgârșiri de stomach, Dureri de stomach, Mistuire grea sau astupare de stomach li-se recomandă un bun mijloc de casă, ale cărui rezultate escelente de mulți ani sunt deja probate. Acesta este:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Acest vin este preparat din buruieni renumite și recunoscute ca tămăduitoare, cu vin bun; întărește și înviorază organismul de mistuire al omului. Vinul de buruieni delatăută conturbațiunile de mistuire și influințază puternic asupra noiei formări de sânge sănătos.

Prin întrebuințarea regulată a vinului de buruieni bôlele de stomach vor fi curate încă în formare. Să nu întârzie nime dar' a-l folosi încă de cu vreme. Simptome, ca: **dureri de cap, rigăeli, arsuri în stomach, inflamații, amețeli cu vomări**, cari la pacienți cu suferințe învechite apar cu atât mai vehement, dispar adesea după câte-va beuturi de vin de buruieni cu urmările lor neplăcute, **maladii, dureri colice, bătăi de inimă, insomnie**, precum și conglomerarea sângelui în ficat, splină și suferințele hemoroidice de multe-ori se delatăută iute cu vinul de buruieni. Vinul de buruieni delatăută mistuirea grea și depărtază prin un scaun ușor materii stricate din stomach și intestine.

Fața palidă și slabă, anemia și slăbiciunile

sunt de obicei urmările unei mistuiri rele a formării insuficiente de sânge și a stării bolnăvicioase a ficatului. Lipsa de **apetit și reaua dispoziție**, precum și **durerile de cap și nopțile pierdute** (insomnie) consumă adeseori încetul cu încetul multe persoane. Vinul de buruieni dă slăbitei puteri de traiu un nou și proșpăt impuls. Vinul de buruieni mărește apetitul, ajută mistuirea și nutrețirea, ușurează formarea și schimbarea materiei, înlesnește formarea sângelui, calmăză nervi escitați și crează nouă **voe de viață**. Nenumărate scrisori de recunoscință și mulțumită dovedesc acestea.

Vinul de ierburi se află de vânzare în sticle fl. 1.50 și fl. 2.— la farmaciile din Sibiu, Turnișor, Seliște, Ocna, Slănic, Șeica-mare, Nocrich, Avrig, Tâlmaci, Boița, Cismădie, Poplaca, Guartulul, Jina, Poiana, Merceurea, Călnic, Loman, Pianul-de-sus, Petrifalău, Sebeșul-săseș, Vinul-de-jos, Daia, Spring, Vingard, Ohaba, Beșineu, Mihail, Teiuș, Blaj, Pănade, Tapu, Mediaș, Blăjeș, Sânt-Mărtin, Ibașfalău, Basna, Agnita, Cincu-mare, Boholț, Făgăraș, Beclean, Cămpulung, Râmnic-Vâlcea, Cudjir, Orăștie, Deva, Hunedoara, Hașeg, Lunca, Puș, Ohaba, Ponor, Alba-Iulia etc. — precum și în toate celelalte localități mai mari și mai mici din Ardeal, Ungaria și Austria.

Farmaciile din Sibiu trimit 3 și mai multe sticle de vin cu prețurile originale în toate localitățile din Austro-Ungaria.

Păziți-vă de falsificări!

Să se cêră anumit:

Vinul de buruieni al lui Hubert Ullrich.

Vinul meu nu este o medicină secretă. Părțile lui constitutive sânt: Vin de Malaga 450,0, Spirit de vin 100,0, Glycerin 100,0, Vin roșu 240,0, Sirup de fragi 150,0, Sirup de cireșe 320,0, Coacăză, Aniş, Rădăcină „Helen“, iarba ferului americană, Rădăcina „Entianus“, „Kalmus“ à 10,0. Toate aceste se amestecă.

un, dem. [1] 8—12